Ч. 27. (9.858) Львів, четвер 5. жовтня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік X'

ДІЛО

Виходить щоденно рано.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса тел.: „Діло—Львів".
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 2500 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 3000 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 3.000 мп. Зміна адреси 100 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ

Львів, 6. жовтня 1922.

„Автономія" і польська преса.

Замовкли тріюмфальні оклики, якими супровожалося ухвалення в польському соймі тзв. автономії „для трьох воєвідств", під чим треба розуміти Сх. Галичину. Приходить рецидива. Краківська преса, котра має вже за собою політичну традицію, починає звільна стирати яркі краски захвату, одушевлення, втіхи і радощів з приводу цеї „далекосяглої" події. Досвідчені люде, котрі на своєму житю вже не одно бачили, за всяку ціну, розуміється, обстоюють польську анексіоністичну точку погляду відносно Сх. Галичини, але не виявляють надмірного захоплення „автономією". Навпаки, між стрічками прослизується тінь критицизму що до ухваленої „автономії", миготить темна хмарка сумніву відносно цього „галасу зничевя", котрий лишиться тільки галасом.

Стільки подій пересунулося перед нашими очима в останніх літах, стільки актів мало задекретувати долю цього чи иншого народу, а прецінь вони сьогодня попросту випали з людської памяти. Для прикладу згадаємо гомінкий маніфест Николи Николаєвича про зєдинення польських земель під берлом російського царя. Ах, що за радість, що за втіха панувала тоді на вшехпольському подвірю. Сам головнокомандуючий гігантної імперії царів „пожалував" Полякам маніфест. А сьогодня всесильний вожд всесильної Росії на терпкому хлібі еміґранта читає маніфести Леніна і думає над проминаючим настроєвим значінням подібних слів. Бо й щож слова? „Слова - як каже Франко — полова". Або якого шуму наробив був маніфест двох цісарів (австрійського й німецького) з 5 листопада 1916 відносно Польщі. Правда, тут не скінчилося на словах, започатковано й деякі діла. Створено Державну Раду, польський кабінет у Варшаві, віддано йому шкільництво, засновано у Варшаві університет і політехніку і т. п. Та польський народ не повірив не то в слова, але і в діла, не приняв ніякої ласки з рук окупантів, не згодився на парцеляцію своєї національної території. І побіда була за ним. Зникли цісарі, перейшли до історії їхні маніфести. Що це значить? Це значить, що не дати своєї згоди на якесь вороже народови ділання, на ворожу постанову, є тим самим половиною побіди. А вже найбільш повчаючим під тим оглядом є становище турецького народу. Всемогуча Англія задекретувала севрським трактатом смерть турецької державности. Та незломна воля, вперте змагання, непохитна віра в свої сили—всі ці прикмети звели в нівець не то односторонню ухвалу, але міжнародній трактат.

Отсі приклади мусимо мати на увазі, коли приступаємо до вясовання польського погляду на ухвалену „автономію". Безперечно, з поважної преси найбільше тверезости, хоч — як ми зазначили — і з анексіоністичної точки, виявляє краківська преса. „Нова Реформа" дуже скептично дивиться на ухвалений проєкт, котрого здійснення відсунено на два роки. Двояка мета осінювала польський уряд, коли він виступив із своїм проєктом. А саме, той проєкт мав бути „інструментом" польського міністра закордонних справ при вирішуванню справи Сх. Галичини Найвищою Радою з одного боку, а з другого мав становити вихідну точку до якоїсь „внутрішньої акції з метою управильнити східно галицькі відносини на засаді порозуміння і „modus vivend" з другою тамошньою національністю".

„Вже в первісній обрібці — пише „Нова Реформа" — урядовий проєкт збуджував деякі сумніви, чи буде покриватися з тими обома цілями. Головно в порівнанню зі статутом, який для Сх. Галичини вже виробила Найвища Рада в звязку з трактатом в Сен-Жермен, урядовий проєкт виявляв стільки недомагань і обмежень, що польський міністр закордонних справ був би змушений завдати собі дуже багато труду і розвинути не аби-яку дипльоматичну штуку, щоби переконати великодержави, особливо Італію й Англію, що внесений до сойму проєкт є властиво лише модифікацією коаліційного проєкту. Так само з огляду на другу мету статуту (так називається в термінольогії „Нов. Реф." — ухвалена „автономія") потрібно було доперва часу та дуже терпеливої і досвідченої внутрішньої політики, щоби зробити з того проєкту підставу порозуміння і національного вирівнання у Сх. Галичині".

Польський уряд на думку „Нов. Реф." виступив із своїм проєктом в горячий час і зробив його незвичайно тісним, так що не було з чого робити уступок націоналістичному таборови. А що той табор прецінь мусів виступити із своїми поправками, що й сталося, тому й проєкт викривлено. „Оба міністри — закордонних і внутрішніх справ — будуть мати багато клопоту, заки зуміють в корисний для держави і її політики спосіб зужиткувати той проєкт". Правда, „Нов. Реф.", як і всі польські політичні чинники дуже радіють ослабленням Англії в міжнародній політиці і зміцненням Франції, що може корисно відбитися на польських змаганнях до інкорпорації Сх. Галичини. „Але та конюнктура в ніякому разі не буде трівкою. А невідомо, чи зміни, котрі в ній наступлять скорше чи пізнійше, не виявлять себе в наслідках далеко тяжчими, як положення з перед двох місяців, в котрім вирішено виступити із обговорюваним статутом".

Більш оптимістично оцінює крок польського уряду і сойму краківський „Час". Перевівши порівнання між початковим проєктом і ухваленим, заключує: „Зміни введені до урядового проєкту пішли по лінії збільшення прав польської меншости — а тим самим викличуть в Українців остру критику і обурення. Вправді на те можна відповісти, що й урядовий проєкт їх в нічім не вдоволяє, бо признано його провокацією. Отже зміни, введені на їх некористь, засадничо не змінять положення. Є то без сумніву правдою, але одночасно треба тямити, що „саморжонд" зовсім не був обчислений на задовільнення українських провідників — бож вони є непримиримі — тільки в першу чергу на створення modus vivendi з Українцями шляхом заспокоєння їх культурних потреб, а поруч того на створення підстави до переговорів з Найвищою Радою. Урядовий проєкт, як ліберальніщий і ширший, в кількох точках краще відповідав тій цілі, як ухвалений вчора закон. Але останній викличе за те меншу опозицію у польського населення Сх. Галичини, а також і в соймі тільки завдяки тим змінам міг перейти відносно гладко".

Sapienti sat! Старенький „Час" здитинів до решти і виявляє наївність, як мала дитина. Можемо його заспокоїти, що не будемо обурюватися ані на перший проєкт, ані на другий. Ми вже перестали дивуватися й обурюватися. Не зворушують нас ніякі проєкти з польського боку. Витримаємо, як витримали Поляки акт 5. листопада 1916, витримаємо тим більше, що здійснення цього проєкту відложено на два роки. Той час ще за горами, а тимчасом події розвиваються, змінюються, сильні йдуть під спід, а слабші здійснюють свої природні права.

Тюремна голодівка.

(Історія яких мало.)

Існують закони й закони. Що край—инше право, инші звичаї, ба навіть инші погляди на мораль і етику, на те, що, мовляв, можна, а чого не вільно. На цьому й основується даний суспільний лад, оформлений і скерований на простий, битий шлях писаними кодексами державних законів і обовязкових розпоряджень. Який народ, така його влада, яка влада — такі порядки. І відомо те, що порядки бувають ріжні, страшенно ріжні, не то, що тут менші, а там більші, а просто цілком одмінні одні від одних. Це відома справа не тільки фаховцеви з широкою юридичною освітою та досвідченому адміністраторови, але звичайному подорожному одного з швидких потягів, які є живими звязковими поміж центрами великих і менших державних організмів, конкурентів на шляху поступу і що йде в купі з ним, - ладу й організації.

Єсть теж кращі закони, єсть і гірші. Але їх складали тії, що перш за все керувалися примітивним почуттям людської справедливости і кривди, а дальше, розумом організаторів державного життя. Справедливість, добро громадян, добро держави—це провідна ідея і головна мета усіх писаних законів.

Коли поцікавитися одною лише хронікою судових розправ на території Східної Галичини за останні 2 роки — то виходить щось страшне: що органи влади, які покликані і призначені на те, щоби виконувати найбільше почесне й пошани гідне завдання, а саме — стояти на сторожі ладу й порядку, майна й особистої безпеки громадян, та карати тих, що провинились проти того, — втратили примітивне почуття людської справедливости і кривди! Лише переглянути одну хроніку судових розправ, себто те, що відомо широкій публиці, ласій на сензації, які виходять на вулицю з салі судових розправ! Ми навіть не торкаємося того, що роблять виконавчі органи політичної адміністрації, не згадуємо й імени карних експедиций, жандармерії, поліції, а маємо на увазі лише, що діється у стінах будинків справедливости, у яких мали голос високі урядовці, холодні юристи, які свої обвинувачення списують чорним по білому і судять на підставі документів і незбитих доказів.

Хроніка великих процесів, які відбулися на протязі двох останніх літ по судах у Львові, Стрию, Коломиї і инших містах і містечках Східної Галичини, а які були звернені проти більш або менше визначних діячів української національности за провини, яких вони буцім-то доконали у відношенню до польської держави та її громадян — це один великий скандал для тих, що спричинили тії процеси. Тії, що сиділи на лавках обвинувачених, підчас процесів перейміали ролю обвинувачуючих. Судова розправа доказувала повну безвинність переслідуваних за страшні злочини. Та не в цьому суть, бож суд і є на те, щоби рішати, хто винен, а хто ні. Але діло в тім, що поки обвинувачені стануть перед суддею та мають змогу виправдати себе від страшних закидів, які їм роблять, вони пересиджують довгі місяці а то й роки серед жахливих умовин слідчої вязниці!

Трохи примірів з памяти: д-р Петро Петрушевич, „косачівський кат", що був обвинувачений як лікар, командант санітарного відділу, який ніби то зловживав своєю владою і своїм лікарським знанням на

Пр. 315/22. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст артикулів уміщених в часописи „Діло" ч. 22. (9.853) з дня 29. вересня 1922. під наголовками: 1) Вандалізм" в уступах: а) від слів „Значить після того" до „нищити культуру", б) від слів „Старорежімне царське" до кінця артикулу. 2) „Будь б комічне як би не було трагічне" в уступах: а) між словами „згадувати про той" і „проєкт воєвудський", б) між словами „на основі постанов" і „проєкту якоїсь". 3) „Преса" 3 посліднї слова. 4) „Новинки" а) в уступі „Обережно" в цілости, б) в заголовленім уступі „Осторожно перед провокаторами" стрічку від слів „Стверджено, що" до кінця містить в собі єство ad 1 і 3 злочину з § 65a к. з., ad 2 і 4 проступку з § 65a з. к. узнав доковану 27. вересня 1922 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. п. к., заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на грivну до 4.0 Мп. — Львів, дня 27. вересня 1922. (Підпис нечиткий.)

шкоду життя хорих і ранених. По ляків — був одноголосно звільнений від вини і кари, але спершу пересидів чотирнадцять місяців у вязниці. Тимко Старух, хора людина пізних літ, сидів у казаматах девять місяців, так, що коли випроваджено його до салі розправ — дістав вибух крови; він був обвинувачений у злочині насильства та решті врешт слідство застановлено. Андрій Бурин пересидів біля року, — після того засуджено його на 2 місяці і амнестовано. О. др Юрик безвинно мучився у тюрмі сім місяців, але хиба лише тому так „мало", що попереду підляг звірським знущенням. Володимир Кулієвич був вже засуджений на смерть за вбивство, але перший присуд скасовано, бо стверджено „помилку присяжних судіїв", а слідуюча розправа звільнила його; він ждав увільняючого оречення не менше не більше, як цілих два роки! д-ра Осипа Стахевича запроторено в тюрму на три місяці за „клевету" польського старшини, але ж, мабуть, отся клевета не дуже нарушувала честь оборонця отчизни, коли клеветника випустили на волю без доручення акту обвинувачення. У Коломиї судили Василя Данищука і ще чотирьох його співгромадян за „головну зраду", їх випущено на волю, давши раніше спрібувати тюремних розкошів на протязі одного року. Така сама історія повторилася у Стрию з Олексою Катаманом і його двома товаришами, та й похожа й з отцем Хиляком, д-р Я. Качмариком і М. Гросмосяком...

Ми подали вчора жахливу вістку: підполковник Г. А. Володимир Федорович вже шостий день голодує у вязниці, на знак протесту проти беззаконного проволікання судовими властями його справи, яка тягнеться вже від [illegible] язку з цією справою [illegible] понеділок дня 2. жовтня ц. р. розпочали голодівку всі Українці, політичні вязні в числі 25, жадаючи від судових властей негайного сповнення домагань підп. УГА Володимира Федоровича.

А як довго провадили голодівку С. Федак і його товариші, не могучи діждатися своєї розправи? Адже вони теж рік тратять молоді сили і здоровля серед тюремних стін, не почувши ще рішаючого слова: чи винні вони, чи може цілком безвинні?

Гей, панове, так же не можна.

Такаж поведінка не доведе до ніякого путтяя, — її не вимагає ані спокій і безпечентсво мешканців цього краю, ані добро польської держави. Годі знущатися для самого знущання. Справедливість хай не керується пяною демагогією брукових крикунів на зразок „Gazeti Codziennoj", яка не знає, що робить, коли гістерично вигукує: niechaj gniją hajdamacy! Не тудою правильний шлях і даремна праця ваших лідерів, політиків і всіх інших державних мужів, що від час до часу кидають високопарні слова про справедливість. Кожна кривда, — не у лапках, а справжня кривда, панове! промовляє завжди одним голосом, дармя, чи цей голос по нутрі вам, чи ні.

Український Конгрес в Зєдинених Державах.

Представники українських організацій в Зєдинених Державах Америки обєдналися для спільної праці в „Обєднання Українських Організацій в Америці". В липні і серпні ц. р. відбулися наради в цій справі. Перша у Філядельфії, друга в Джерзи Сити. На цій другій нараді постановлено скликати в першій половині жовтня ц. р. загально-український народній Конгрес у Зєдинених Державах Америки.

До „Обєднання Українських Організацій в Америці" приступили отсі товариства й організації: „Український Народній Союз", „Провидіння", „Народня Поміч", „Згода Братства", „Січова Організація", „Українська Ліга Американських Горожан" і „Українська Ліга Американських Ветеранів".

Метою Конгресу, що радитиме в першій половині цього місяця є:

1. Обновити українське громадянське життя в Зєдинених Державах,
2. Надати йому одноцільність, організованість і карність та порядок,
3. Піддати його під загальне громадське правління і контролю,
4. Створити центральну українську національну управу в Зєдинених Державах,
5. Піднести культурну й економічну працю серед українського загалу в Зєдинених Державах,
6. Нести поміч рідній землі в Европі: а головно поміч Галичині, Буковині і Великий Україні в тяжкій добі всенароднього лихоліття з метою привернути українську державність на всіх землях України,
7. Дати видатну і зорганізовану поміч українським жертвам війни в рідному краю.

Філядельфійська „Америка" в статті „Слушний час" ось як оцінює вагу конгресу:

Обєднання українських організацій в Америці взялося за велике діло. Добре сталося, що Обєднання поставило собі метою скликати Український Конгрес в Зєдинених Державах. Про потребу скликання всеукраїнського народнього зїзду говориться та пишеться вже від довшого часу. Може навіть і задовго. Дехто думав вже, що з цеї справи нічого вже не буде. Літня пора, видко, не надається до великих плянів.

Вакації минають, час подумати про приготовання на зимову пору. Добра отже нагода для новоствореного Обєднання. Нехай воно започаткує своє істнування важним ділом. Нива підготована. Треба лише сіяти. І чільного зерна не брак. Нові ідеї приходять з часом. А тепер пора на щось нового. Може й свіжі народні робітники найдуться. Вони підпоможуть дотеперішних струджених працівників. І разом з ними стануть поруч. І мусить йти народня праця.

Мета Конгресу проголошена дуже влучно. Видко ініціятори знають собі справу зі своєї задачі. Вони сягають думкою в далеку будуччину. Вони бачуть браки в дотеперішній роботі. Вони хотіли би ці недостачі усунути. Вони хотіли би забезпечити трівку працю на будуче. І тому приємно читати в поклику: ...метою Конгресу є: обновити громадське національне життя; надати йому одноцільність, організованість, карність та порядок; піддати його під загальне громадське правління та контролю; створити центральну управу в Зєдинених Державах. А дальше: Піднесення культурної й економічної праці серед українського загалу в Зєд. Державах; поміч Рідній Землі в Европі; зорганізована поміч українським жертвам війни в рідному краю".

Думаємо, що програма справді велика. Така велика, що лише при повній солідарности та роботящости усього громадянства можна буде її виконати. Нерішучість, лінивство, викручування, нарікання на недостачі — все це може попсувати справу і підорвати довіря в свої сили.

Думка обєднати всіх американських Українців справді велика а її здійснення засвідчить повну зрілість наших заморських братів, розуміння ваги великого моменту, а ще більшого лихоліття.

Одною з точок нарад Конгресу є поміч рідному краєви. Поміч краєви є невідкличною потріба. Коли ходить о Галичину, то тут на першому місці мусимо поставити потреби рідної школи, допомогу пресі і поміч політичним вязням. Уважаємо вказаним звернути увагу наших заморських братів на ці три справи. Українські приватні школи вимагають величезних вкладів, преса через створені адміністраційні умови вегетує з трудом, побороюючи репресії й недобори, політичні вязні томляться довгими місяцями, а то й роками в тюрмах. Галицьке громадянство є перетяжене народнім оподаткуванням і знищене. Маючи ще й инші, не менше важні видатки, воно вгинається під непосильним на теперішній час тягарем.

Витаючи з глибини душі Український Конгрес в Америці й бажаючи йому найкращих успіхів в наміреному обєднанню всіх живих і свідомих сил українсько-американського громадянства, просимо не забувати на згадані нами цілі. Піддержання Галичини, Українського Піємонту, у найбільшому лихоліттю, буде непомірно великою заслугою американських Українців.

Велика Україна.

Арешти і висилка професорів.

Останні репресії що до інтелігенції на Україні висловились поміж иншим арештами і висилками ректора політехнічного інститута в Харкові проф Красуського, в Одесі проф. Бабкіна, Добровольського, Кастерина, Крилова, Смольникова, Самарика і инших. З приводу висилок інтелігенції за кордон або в далекі закутини, совітська преса вказує, що цим способом комуністична партія хоче довести, що новий економічний курс не впливає на тактику партії в суперечь думкам, висловлюваним з приводу сього меншевиками і с-р.

Повстанський рух на Кубані.

„Руспресс" повідомляє, що повстанський рух на Кубані поширюється, захоплюючи нові райони.

Володимир Дорошенко.

Наші літературні новини

(Стерні. Місячник літератури, мистецтва, науки та студентського життя. Ч. 1. Липень 1922. Ст. 134 + (1), 8°).

Наше красне письменство переживає крізу. Ще блищить пара імен — старих, передвоєнних артистів, а на зміну їм сливе не видно молодих талантів. Не брак талантиків, правда, але все це якесь сіре, мляве і не чути в них правдивого натхнення, і слово їх не взялося пламенем. Не западає в душу жаден твір, не полишає враження і забувається зараз, як прочитаєш. І тільки твори старих ветеранів — Стефаника, Черемшини, Маковея, Кобилянської ще веселять душу, як пишні невянучі квіти красуються вони на спорожнілій луці нашої белетристики, рясно вкритій тільки всяким бодяччам та глухою кропивою.

Великі часи ми переживаємо, але великих людей не видко ніде, не видко і в белетристиці. І хоч український бібліограф може вичислити цілі десятки молодих творів молодих письменників, то історикові української літератури здебільшого нема що з ними робити.

Ми „спалили" Шевченка, „потоптали" Олеся й Вороного, хваляться вони urbi et orbi, перекривлюючи на всі заставки московських клікуш, а дотепні „критики" ще й собі заводять: „Ах, як хороше! Яка сила, який талант. Що там Коцюбинський, куди там Винниченко!" Краса і сила тай годі!

Ах, ці каварняні критики, якже безжалісно посміється з їх фамілярного потріпування старих майстрів і вивищування ріжних молоденьких літературних лоботрясів будуча історія української літератури. І тепер уже кождий з виробленим літературним смаком і чуттям волітиме таки міцне, залежане старе вино, ніж терпкий квас. Що лишиться колись від їх теперішних протеговань — ріжки та ніжки, а Леся Українка, Коцюбинський, Винниченко, Олесь і ин. „старики" вічно будуть для нас юними, завсігди нас хвилюватимуть і вабитимуть дійсною красою й силою своїх творів. Вони бо правдиві, сильні, оригінальні індивідуальности, що дійсно свій вклад у нашу красну літературу вложили, на віки звязавши свою добу й розвитку з своїми іменами. Вони були самі собою. Про кого з молодих, навіть найталановитіших, можна отсе сказати? Про кого міг би сказати Франко, як би жив ще, так, як сказав свого часу про Винниченка: „І де ти такий взявся?" Бо дійсно нову силу, щось своє, живе й дуже, вніс письменник у нашу літературу, що відразу відчули всі читачі. Так само пізнійше пісні Олеся тісно вяжуться з добою першої революції 1905—6 р. і те яскраве, сонячне враження, яке справили вони на нас, ніколи не забудеться, бо воно й досі живе й житиме до віку. Чуєш і досі імпет, з яким увійшов письменник у літературу, а його і радість і гнів, журба, що так тісно обнялися в його творах, не вмруть до віку, щоб там не казали сучасні „хвилозопи".

А де та сила й міць, той розмах, та бурлива індивідуальність у теперішних? Нема, нема й досі ні одної сильної, барвної, стилевої постаті!

Якже й знайдеться талант, то рідко оригінальний, все шкутильгає на обидві, все не знайде себе самого й хилиться то сюди, то туди і в суспільних настроях і в літературних напрямах.

І хотілося б крикнути: Та будь же ти комуніст, але сам по собі, не „примѣнительно к подлости"; будь ворог окупації, але завзятий і безкомпромісовий! Висловлюй щось наше, що є в нашому народі, відбивай його змагання, пориви, віру, як ті, що ніби-то вже віджили — Винниченко, Олесь.

Будьте дійсно творцями, а не папугами!

І се — талановиті, що дійсно — мимо всього — щось творять, а не тільки списують лубочні оповідання чи романи „во вкусѣ площадномъ", мовлячи словами Лобисевича. А щож сказати про решту нововиявлених „письменників"?

Ось виходять один за другим ріжні альманахи з усякими претенсіональними наголовками. На радянській Україні вийшло їх кілька — все „пролєтарські" письменники. Дивне диво, де взялося нараз стільки „пролетарів" серед нашого чисто-мужицького, „дрібно буржуазного" народу!

Як та тля обсіли ці письменники нашу літературу на Великій Україні. Лізуть в очі, верещать — їх бо день сьогодня! Ми[illegible]еться quasi „пролетарська" ефемерида — й де подінуться всі ці нетлі-одноднівки пролетять вони кудись у безвісти, уступаючи місце дійсним талантам, котрі не люблять строїти з себе московських дурників і котрим нема ходу в теперішних умовах на Україні. Та поки живе „пролеткульт", поки мовчить правдива поезія, — ведуть хоровід нездари, невуки й хамським своїм скиглінням переповняють усякі офіціяльні видання. Прославляють Хама і Онана, культ грубої сили, розперезаности й

Козаки і селяне зрікаються платити продовольчий податок і йдуть до зелених. Загони зелених виявляють велику сміливість. Через часті напади зелених на залізниці, залізничий рух на Кубані спинився майже цілком. Настрій робітників до совітської влади ворожий. При виборах до міського совдепа робітники виставили свій безпартійний список. Большевики, кандидатів, які були в цьому спискові вислали до Архангельська.

Польсько-совітські відносини.

Совітська преса повідомляє, що на Україні викрито польську шпіонську організацію. З зізнаннів арештованих співробітників польського посольства на Україні видно, що місія збірала дані про большевицькі військові школи і здобула фотографії членів польського бюра при центральному комітеті комуністичної партії.

Арешти.

„A. W." повідомляє, що в останній час большевики перевели великі арешти членів конспіративних українських організацій в Балті, Жмеринці, Вапнярці й на Київщині. В звязку з викриттям повстанських організацій в Тирасполі, Умані й Барі, совітська влада попала на слід повстанської організації в Київі, де розстріляно більш 100 чоловік.

Становище на селі.

Народній комісар Д. Мануїльський на засіданні центрального комітету комуністичної партії, як подає харківський „Комуніст" схарактеризував становище в таких виразах:

„Нас чекає на селі в найблищий час жорстока боротьба за совіти. І перші ознаки такої боротьби вже істнують: Скрізь українські куркулі починають кампанію за усуненням з совітів комнезаможників".

Українська совітська місія у Кемаля Паші.

На турецький фронт виїздить українська військова місія на чолі з Вардіні.

Висилка С. Єфремова, Корчак-Чепурковського і Чеховського.

Висланий з Петербурга за кордон совітською владою Мякотін в розмові з співробітником „Руля" поміж иншим заявив, що з Київа совітською владою вислані С. Єфремов, А. Корчак-Чепурковський, Чеховський й ще кілька українських діячів.

Шліть жертви на будову памятника на могилі Лася Мартовича до Поз. Тов-а Кредитового „Віра" в Раві Руській.

З Волині.

Доля висланих.

Вислані з Волині до Остроленки і Макова волинські діячі проф. Біднов, Грабів, Трепет й Романченко, які подали до міністерства внутрішніх справ прохання про дозвіл виїхати їм за кордон ще досі ніякого дозволу не одержали. Міністерство держиться того погляду, що такий дозвіл може бути даний лише тоді, коли на це дасть згоду волинський воєвода Міцкевич, з розпорядження якого ця висилка сталась. Належить зазначити, що коли в цій справі була зроблена інтервенція у видатних членів ППС. у Варшаві, то пепесівці виявили дуже мало охоти й бажання робить якісь заходи в цій справі.

ППС. й п. Панкевич.

Нас повідомляють, що до „відомого" п. Панкевича, викиненого з кремянецького союзу, який тепер знайшов притулок в „Українськей єдносьці народовей", перед тим звертались представники П. П. С. на Волині, пропонуючи йти до соймy на її спискові.

Галицькі відносини.

Реванж.

Дня 27. вересня в ночи в селі Янчині, пов. Перемишляни, пробували невідомі польські герої спалити будинки і стирти Українця Михайла Луцького. Налякані сторожею швидко втікли, охороняючись густими стрілами із револьверів.

Карні експедиції.

Граф Міцельскі в Бориничах спровадив до села відділ війська для бережения стирт і фільварку від пожежі. Жовніри під проводом офіцера ходять по селах, де є фільварки того графа і тероризують населення, реквірують збіжжя, товар та дріб. Всім, хто не вдоволить їх бажань, грозять карами. Селянам не вільно вступити ногою до ліса, ані на панський лан. Убогі селяне, що самі не мають що їсти, мусять кормити польських жовнірів.

Перетинають телєгр. дроти.

„Газета Цодзєнна" доносить, що підчас пожежі фільварків в Болестрашицях і Дзєцєвичицях хтось перетяв телєгр. получення між постерунком жандармерії і фільварками, щоби унеможливити ратунок панських дібр.

Знов екразит.

Дня 20. вересня невідома рука підпалила 3 стирти збіжжя на фільварку в Зельонці, пов. Перемишль. Жадна поміч була неможлива, бо підчас пожежі вибухали екразитові набої, підложені під стирти. На пожарищі найдено ще одну бомбу, яка не вибухла. Шкода виносить 16 міліонів.

Пожежі.

В с. Суха Воля на фільварку Коніка згоріли три стирти жита, вартости 10 міліонів. Біля стирт найдено баньку з нафтою, якою хтось підпалив збіжжя, щоби краще горіло.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередну свою адресу.

Польські вибори і Сх. Галичина.

Рогатинщина.

Дня 13. вересня н. р. відбулось в Рогатині передвиборче віче в присутности 500 представників усіх сіл рогатинського судового повіту. Політичний реферат виголосив о. шамбелян Стефан Городецький, що подав історію нашого визвольного руху за час від 1914 р., змалював положення українського народа під теперішною владою представив правно-державне становище Східної Галичини та наші політичні завдання під теперішну хвилю. В справі виборів до польського сойму і сенату подав до відома, що українські представники всіх повітів Східної Галичини порішили не брати участи в тих виборах і таке саме становище займає наша репрезентація за границею. Боротьба ще не скінчена, кінчив свою промову бесідник, в імя тих, що згинули в боротьбі за визволення рідного краю, ми не повинні клонити голови як побіджені, а сміло всі як один змагати до красшого будучого, слухаючи волі цілого народу та його провідників. Після дискусії зібрані на вічу ухвалили не брати участи у виборах і постаратись, щоби так зробило також все населення Рогатинщини.

Надвірнянщина.

Дня 17. м. м. відбулись в домі читальні „Просвіти" в Надвірній довірочні передвиборчі збори представників громад всего повіту. Явились усі запрошені і мала саля виповнилась по береги. Це наглядно доказує, що наше селянство живо інтересується політичним положенням краю.

Та це заінтересування не обійшлось без „ласкавої" сусідської опіки. Перед відкриттям зборів зголосився у запрошуючих д-ра Івана Саноцького та д-ра Миколи Николайчука представник староства п. Цеслік. Мимо протесту запрошуючих проти незаконного поступовання влади, мимо заяви д-ра Саноцького, що на передвиборчих довірочних зборах скликаних на основі § 12. зак. о зборах з 15. падолиста 1867 р. В. з. д. 135. участь політичних органів не є допустима, представник влади заявив, що за його прибуття на збори відповідає влада, а не він. Це наглядно доказує, що виімковий стан знесений для замилення очей публичної опінії заграниці, а не для українського населення Східної Галичини.

Тому, що житевий досвід з нашими сусідами вже нас научив, що всякі протести остають без успіху, рішили запрошуючі не розвязувати зборів, але їх відбути з огляду на актуальність справи.

Після отворення зборів та вибору предсідника виголосив д-р М. Николайчук реферат про міжнароднє положення Східної Галичини та зясував становище Народнього Комітету і цілої української суспільности галицької землі супроти виборів. Присутні одноголосно одобрили становище Народнього Комітету і одноголосно ухвалили резолюцію зсолідаризуватися з ним.

В дискусії забирали голос передовсім селяне, остро осуджуючи насильну кольонізацію нашої землі мазурськими осадниками та павперизацію українського селянства. Між присутними на зборах було багато селян іменованих польською владою членами виборчих комісій. Ці прилюдно зреклися насильно їм накинених „гідностей". Збори закінчились відспіванням гимну „Ще не вмерла".

Д. Е.

неуцтва. Деякі „шедеври" отсих „творців" могли наші читачі прочитати на шпальтах прихильної радянству „Землі і Волі".

Скромности правдивого артиста не шукай у них. З шумом і грюком реклямують вони себе перед зачудованою публикою, викидаючи своє „мистецьке" salto mortale.

І сей негідний тон, ся літературна неохайність, лякейське „завдавання" й нахабність літературного інтруза на жаль, як та пошесть, шириться і у нас. „Друкована нудьга", мовляв безсмертний Тарас, починає заливати і наш ринок, не вважаючи на дорогі часи. Іде „ex oriente lux", шириться хамська мода.

І замісць учитися, або робити якесь путяще діло: шити чоботи, рубати дрова, або що, наші „наймолодші" шиють погані й нудні повісти та оповідання, рубають огидну „поезію" й думають, що вони відкривають нові шляхи в літературі, знаходять нові форми й вливають новий зміст, словом блищать „современними огнями".

Пишний букет такої „современности" приносить нам праський журнал „Стерні", орган Української Академічної Громади в Чехословацькій республиці, ч. 1, за липень сього року.

Із 32-ох „кавалків" сього журнала — 19 се сама белетристика — поезія й проза: поетичні „студії" й „циклі", нариси, оповідання й повісти. З відомих імен — одно — П. Тичина, решта все наймолодші Wunderkind-и. Тичина представлений думою ще з 1917 р. і очевидно опинився в журналі припадково. (Ця його „Дума" знана вже нашим читачам з „Громад. Вістника").

І от поза першою й останньою точкою — віршом Тичини, що відкриває книжку, й статтею чомусь претенсіозно названою „прагматична студія", д. Мухина „Голодна політика Москви на Україні", що її замикає, — решта се правдива стерня, гола й порожня, як те поле, де зжато хліб: ні начім ока спинити, хиба на полишенім подекуди будячку. От такими забутими будяками й процвітають праські „Стерні".

Нащо й кому вони здалися, невідомо. І шкода стає того дорогого й гарного паперу, який зужито під сю січку. Буквально ні одної річи, на якій би міг спинитися ваш зір, якаб промовила до вас, зацікавила вас. Все без кольору, анемічне, недокровне, а часто й густо просто дурне. Деякі річи знані ще з рукописів. Теперішні молоді письменники мають похвальний звичай посилати плоди свого духа рівночасно до ріжних органів, на всякий випадок — може десь проскочать. Завдяки теперішній посусі цей фортель часто вдається. Знаю випадок, коли один „талановитий" маестро потрапив пристроїти своє оповідання щось у чотирьох місцях! В „Стернях" також маємо річ, уже знану з „Гром. Вістника". Це віршована публіцистика К. Поліщука „Благовіщення". Позатим бачу пару річей, відкинутих редакцією „Літературно Наукового Вістника". Хитрі автори (nomina sunt odiosa!) умудрилися таки вивести свої діти у світ!

Та почнім із „Благовіщення". Ідея в ньому безперечно є, але поезії ні крапелиночки. Очевидно крім звичайної, так мовити „буржуазної" рими є й пролєтарські „асонанси": числах — нависла, дороги — богом, країні — проміннєм, милуй — алілуя, персах — за(?), насіння — благовінням(?) і т. д. Це ще нічого, гірше, коли автор не придумає ані рими путящої, ані якогось асонансу і всадить таке чорт зна що, що за боки хапаєшся. Судіть самі:

— Найпевнійша в огнистій надії,
Дай нам радість ясного кінця.
Нас покрила зла тінь від Росії,
Нас гнітить дикий рев ж е р е б ц я!...

Яка краса, подумаєш! І до чого цей жеребець, звідки він? — спитаєте. А просто, морщив поет чоло, нічого не виміркував, не дібрав кращої рими й заставив ні сіло, ні впало, ревти жеребця на диво читаючої громади.

Так само низше римує Поліщук „Гетер" і „тепер", хоч гетери тут богу духа винні. А вже верх поетичности вкінці, де до „Наш край" дібрана рима „трамвай", а до грецкосій — Месії.

Про инші милозвучности, вроді „Зміцнить Всеукраїнський закон", навіть говорити не варто.

Не цікавий і початок повісти того самого автора „Світ Червоний", героєм котрої виступає нікий Лісчук. Чому вже не просто — Поліщук? Повість присвячена — „другові — п о п л е ч н и к о в і (sic!) в змаганнях — Антонові Павлюкові". „Поплечник" сей — він же „начальний редактор" журналу — віддав pięknem za nadobne і в своїй статті „Нова українська поезія" воскурив Поліщукови фіміям не гірше Турянського й Грицая.

Таке зворушуюче взаімовихвалювання тепер дуже в моді серед „молодих". Дуже тільки пахне від нього старою байкою Крилова:

Зозуля хвалить когута
За те, що хвалить він зозулю...

Отже переходьмо до когута, чи то пак А. Павлюка.

(Докінчення буде.)

„Хлопська партія" при роботі.

Від тижня почали швендатись на Покутю і Гуцульщині масово вибор чі агітатори якоїсь анонімної „хлопс. партії". Полюють вони тільки на темних несвідомих селян, намовляючи їх до виборів. Агітатори уникають свідомих селян, особливо держаться з далека від інтелігенції. Крутяться вони по ярмарках, торгах і відпустах та масами, але обережно роздають якісь агітаційні листки „хлопської партії". Кажуть, що хто не буде голосувати, того замкнуть до арешту, що панщину заведуть і що прийде військо до кождого села. Одинокою радою на це — кажуть агітатори — голосувати і вибрати собі послів, які будуть стояти за народом і не буде біди. Несвідомлені люде троха стривожені, бояться карних експедицій, арештів і секатур і не знають що робити. Свідомий загал стоїть твердо при становищі Народного Комітету. Всеж таки відчувається потреба відповідної акції з боку наших організацій, щоби баламутство темних і ворожих духів дальше не ширилося. *Свій.*

Кам'янеччина.

В камінецькім повіті йдуть виборчі приготування скорою ходою вперед. Староста скликував кілька разів наказних війтів і писарів на наради, на яких всякі вшехпольскі „дзялаче" як проф. Калітиньскі, кс. Чирек, староста Мариновскі, ком. Врублєвскі, ексжандарм Грабовецкі і ин. перекабачували темних „начельнікуф" до „правіци".

По селах встановлено „обводові" виборчі комісії, до яких втягається терором наших людей, мовлячи, що хто не прийме „гонорового" уряду, мусить платити 25 тисяч марок. Підводи на інформаційні поїздки мусять давати даром наші громади, як також оплачувати цілий виборчий апарат — друки, візови, дієти і т. п. На виборчі реєстри втягають і неграмотних і злочинців, в надії, що може хоча тих вдасться притягнути до голосування.

Народ відноситься всюди до цілої акції крайне ворожо і говорить отверто, що Поляки тому тягнуть наш нарід до виборів, бо хочуть сейчас по виборах перевести асентирунок Українців до польського війська.

Кожної неділі виїздить з Камінки і Буська на села по кілька гуртків „правіцових" агітаторів, що склинюють по війтівських хатах наради, де особливо сердечно гавкають на Українців і Жидів. Найбільше вештається польський ксеньжуньо з Камінки.

Заява.

Прошу помістити спростування на закиди зроблені мені в 19. числі „Земля і Воля" з дня 13. серпня 1922 р.

Неправдою є начеб я кандидував на посла до польського сойму. Я, як карний член українського народу, ніколи такої кандидатури не приняв би і твердо обстоюю постанови Національної Ради у Львові.

Іван Ткачук, війт з Пядик.

Не приймають резиґнацій.

П. Яків Возняк, рільник в Ожидові пов. Радехів, на свою резиґнацію з заступника члена виборчої комісії, котру вніс дня 3. вересня ц. р. до староства в Радехові, одержав від окружної комісії „виборчої ч. 55. в Золочеві таке письмо під ч. 1771 з 22/IX. 1922:

Do P. Jakóba Woźniaka zastepcy członka obwodowej komisji wyborczej w Ordowie Nr. 28.

Rezygnacji Pana z godności zastępcy członka nie mogę przyjąć do wiadomości, a zwracajac Panu dekret nominacyjny wzywam o pełnienie nadal obowiązków zastępcy członka pod zagrożeniem trzech grzywien po 20.000 Mk.

(Підпис нечиткий).

П. Возняк в письмі до нашої Редакції заявив, що обстає дальше при занятім становищі.

Довкола грецько-турецького конфлікту.

Настрій в Льондоні.

Останні телеграфічні звідомлення з Льондону вказують, що політичне положення в справі Близького Сходу в деякій мірі покращало. В звязку з цим відбуваються в Льондоні безперервні конференції. І так в суботу відбула рада міністрів тайне засідання, яке продовжувалось й в неділю. В тому засіданні взяли участь також представники війська і фльоти. Рада міністрів радила крім того також в неділю вечером. В англійських політичних колах панує оптимістичний настрій, викликаний корисним зворотом подій за останні 24 години. Є надія, що дійде до порозуміння мимо того, що війська Кемаля Паші находяться далі в обсягу невтральної полоси, що суперечить з умовами, які ген. Геррінгтон поставив Туркам. Останні відомости, які наспіли до Льондону доносять про відхід турецьких військ з Еренкой. Справа цілковитого залишення Турками невтральної полоси буде обговорена на конференції Союзників, яка відбудеться спільно з Греками і Турками. Що торкається знов справи Тракії, то договір Кемаля Паші з Франкліном Буйльон заключає такі умови: Союзники негайно обсадять Тракію і перебуруть там тимчасову адміністрацію. Один з відділів союзних військ займе Царгород. Менші військові відділи обсадять важні стратегічні точки. Протягом одного місяця після заключення оконечного миру перебере адміністрацію Тракії окрема комісія, у яку увійдуть також представники Кемаля Паші. Війська Кемаля займуть Тракію, щойно після заключення миру.

Згадані домагання уважають із деякими застереженнями і змінами як приємливі і вони якраз будуть підставою для конференції, яку визначено на день 3. ц. м. в Мудані.

Перед конференцією в Мудані.

Франклін Буйльон в розмові з кореспондентом „Дейлі Мейл" заявив, що запросить представників союзних держав на конференцію, де складе звіт із своїх переговорів з Кемалем Пашою та обговорить програму конференції в Мудані. Згадана програма заключає такі точки: визначення границь у східній Тракії, залишення Тракії грецькими військами і встановлення турецької національної адміністрації в Тракії.

Кемаль Паша не візьме участи в конференції.

Польрадіо доносить з Лі фільду що турецький генерал Ісмет Паша стрінеться на днях з ген. Геррінгтоном і військовими представниками союзних держав в Мудані. Мустафа Кемаль Паша не візьме правдоподібно участи в конференції, бо виїхав до Ангори. Підставою для переговорів буде спільна нота союзників, яку вислано з Парижа до Кемаля Паші. Загданнями конференції є вияснити крім того положення в Чанаку.

Ще одні переговори.

Генерал Мавріці кореспондент „Дейлі Ньюс" доносить, що ген. Геррінгтон звернувся до Кемаля Паші з проханням, вислати вищого турецького старшину на переговори з ген. Марденом до Чанаку. На них переговорах обговорено би теперішне положення і встановлено демаркаційну лінію для англійських і турецьких військ. Те предложення не нарушує справу невтральної полоси, яку усталено союзниками. Ген. Мавріці завважує, що становище англійських військ в Чанаку є дуже сильне.

Вдоволення французької преси.

Парижський „Тан" обговорюючи положення на Близькому Сході виказує вдоволення ізза побіди французької дипльоматії. „Тан" довідується, що Національне Зібрання Ангори апробувало становище ангорського уряду у східній справі і згодилося на вислання делеґатів на вступну конференцію в Мудані і на найблизшу мирову конференцію.

З польських справ

Дикі претенсії і мегальоманія.

Польща уявивши собі, що її голос має домінуюче значіння в европейській політиці, виясняє своє становище до справ Сходу в такий спосіб: „Для польського уряду не можуть бути байдужими випадки на Сході. Польський уряд стоїть на становищі свободи морської торговлі і невтральности проливів, що доказав уже нераз (?). Польський уряд стремить до удержання мира і до припинення війни. З огляду на своє становище і взаємини із східними державами Польща може відограти ролю посередника (?!) між державами на Сході. Варшавська преса, подаючи ці побожні бажання уряду, додає, що вони осягнуть успіх.

Передвиборча агітація.

Дня 1. жовтня в Яворові відбулося передвиборче віче польського „центрум". Віче відкрив дідич Дембіцкі, реферував д-р Турскі. На вічу прийшло до гострої дискусії і лайки поміж ендеками і людовцями, котрі там старалися вплинути на учасників віча і зєднати собі їх симпатії. Учасники віднеслись байдуже до одних і других, кажучи, що „яке їхало, таке здибало".

Виборчі штучки.

Державна польська виборча комісія узнала девятнайцяту лісту неважною, що її оголосила міщанська група, котра вже ріжними штучками здобула лісту ч. 14. Рівночасно уневажнено лісту ч. 21, зголошену незалежними соціялістами, бо виявилося, що всі підписи на тій лісті були сфальшовані і писані одною рукою.

Платіть партійний податок!!! Пересилайте на адресу: „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

Совітська Росія.

Большевики і Канада.

В близчому часі в Канаду виїздить совітська торговельна делегація для проведення в життя угоди з Канадою, завязаною на весні цього року.

Упадок інтересу до Росії.

Празька газета „Час" у вступній статті констатує упадок інтересу до Росії в Европі. „В останній час" — каже „Час" — політичний інтерес до російської справи в Західній Европі впав. Після Генуї в Росії опріче процесу есерів не сталось нічого такого, що могло би викликати інтерес европейського громадянства в цьому напрямі. Наслідки гаґської конференції в цьому нічого не змінили. Гага виявила цілком можливості, звязані з відносинами Европи і Росії, і показала, що проблєма відновлення нормальних економічних і політичних відносин між Росією і Европою має статись шляхом еволюції".

Большевики і Німеччина.

„Таймс" повідомляють, що в Москві в совнаркомі помічається різка опозиція проти ратифікації договору з Урпхартом.

В розмові з представниками совітських газет, Красін сказав, що катастрофальний упадок німецької марки зменшує для Росії значіння німецького ринку.

Совітські концесії.

В московській „Правді" заступник народнього комісаря внішторгу Лешава заявляє, що совнарком за останній час ствердив цілу низку договорів про надання концесій закордонним капіталістам в галузях сільського господарства й промисловости. Проте совітський уряд мусить робити свої кроки дуже обережно. Через те тепер не може бути дано публичного справоздання в справах концесій. Совітський уряд визнає, що завязання концесійних договорів і ствердження їх совнаркомом накладає на уряд обовязки, які він мусить добросовісно виконати й які матимуть значіння для цілої майбутньої діяльности уряду.

Мобілізація інженерів.

Декретом президіума ВЦВиконкома і Совнаркома в Росії оголошено мобілізацію всіх інженерів і техніків. Вони будуть притягнені до цілої низки робіт в звязку з залишенням технічним персоналом совітської служби, яке помічається останній час.

Виїзд Скобелєва до Москви.

„Oeuvre" повідомляє, що Скобелєв, який уважається делегатом совітського уряду в Парижі, виїздить до Москви в цілях вияснення справи поліпшення совітсько-французьких відносин.

Відновлення караванного руху.

Дорожнеча й нерегулярність залізничого руху примушує відновляти первісні способи комунікації. В Туркестані цілком відновлений караванний рух. Між Самаркандом і Ташкентом ходять величезні торговельні каравани.

Висилка інтеліґенції.

В звязку з останнім декретом совітської влади про висилку за кордон, з Петербурга вислано 34 чоловіка, а з Москви до 100 чоловік видніших представників російської інтеліґенції. Поміж висланими між другими знаходяться: члени редакції „Русскаго Богатства" Мякотін, Путелонов і Петріщев, професори кн. Є. Трубецкой, Лапшін, Лоський, Карсавін, один з редакторів „Русскихъ вѣдомостей" Розенфельд, співробітник „Рѣчи" Харітон.

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині просимо отсим силати передплату за наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.* 1–4

Дописи з краю.

Калущина.

(Як староста Калінєвіч урядує?)

Стара це правда, що „Polska nierządem stoi". Признають це самі Поляки в приступі щирости і досвідчує її на своїй шкірі Калущина, де урядує староста Калінєвіч. Цей повітовий репрезентант польської влади не шанує польських законів, а вже зовсім негує польський закон з 13./8. 1922 про знесення вімкового стану в Галичині. Доказом от сі два приклади:

Дня 28./8. п. р. улаштована була українська забава з танцями в салі тов. „Народний Дім" в Калуші. Про забаву повідомлено заздалегідь старосто. Та воно всупереч обовязуючим законам не вважало самого повідомлення вистарчаючим. Воно тайком поручило жандармерії розвязати забаву, як що аранжери не виважуться дозволом старостви. По старостинському приказу входить на салю польський жандарм зі штиком, пильнує на остро забави до півночи, а опісля цілу забаву розвязує, бо — мовляв — нема на неї виразного дозволу.

Дня 30. серпня ц. р. мали відбутися загальні збори читальні „Просвіта" в Хотіни. Староство повідомлено очевидно як слід. Так щож, коли п. староста хоче за всяку ціну удержати в свойому повіті на власну руку вимковий стан. Висилає до Хотіня жандарма, котрий заборонив загальні збори, тому що нема дозволу. — *І.*

РІЖНІ ВІСТИ.

Плян ратунку для Австрії.

Інформаційне бюро Союзу Народів видало звідомлення, де представлено плян допомогової акції для Австрії. Плян цей заключає такі відділи: а) суспільні і політичні гарантії, б) урочиста заява урядів англійського, французького, італійського, чехословацького і австрійського, яка запевнює теріторіяльну незалежність і суверенність Австрії і виключає можливість таких заходів на економічному або фінансовому полі, які моглиб посередно або безпосередно нарушити незалежність Австрії. в) Реформа буджету, яку треба перевести протягом 2 років. На думку фінансового комітету, Австрія може ограничити свої видатки і рівночасно побільшити свої приходи в такій мірі, щоби довести свій буджет протягом 2 років до рівноваги. Щоби осягнути намічену мету, треба прийняти такі міри: 1) Скінчити з дефіцитом державних підприємств, 2) Обмежити число урядників, 3) Побільшити прихід, 4) Здержати емісію банкнотів, 5) Завести контролю.

Конференція міністрів.

Рижська преса подає, що в жовтні відбудеться в Ризі конференція міністрів закордонних справ Латвії, Финляндії, Естонії і Польщі.

Перед коронацією в Букарешті.

З Мадриту доносять, що на днях виїде до Букарешту наслідник еспанського престола, щоби як представник короля взяти участь в коронаційному святі.

Реконструкція чеського кабінету.

Чеська преса обговорюючи справу реконструкції кабінету предбачує, що в новому парляментарному кабінеті одержуть більшість аграрії і соціялдемократи. Щойно після них слідуватимуть чеські соціялісти і клерикали. Найменше місць одержуть правдоподібно націоналдемократи, яких представником буде правдоподібно д-р Рашін, теперішний міністр фінансів.

Після конференції балтійських держав.

„Русспр." подає з Варшави: Після закінчення конференції військових експертів балтійських держав в справі розброєння, видав польський міністр війни Сосновскі бенкет для учасників конференції, де підніс такий тост: Польща надіється, що теперішна конференція стане гарантією для широких взаємин між Польщею і Балтійськими державами. Польща готова дати Росії зі свого боку всі можливі гарантії в тім напрямку, а совітський уряд має право на особливе признання за те, що дав польській армії змогу прийняти у себе таких дорогих і симпатичних гостей. Не знаю — сказав ген. Сосновскі, — чи було це наміром ініціяторів московської конференції, для нас однак почесть прийняти наших дорогих гостей була безперечно найбільш симпатичною частею большевицької програми.

Становище російських біженців в Сербії.

Становище російських біженців в Сербії стає дуже важким. Вже було 2—3 випадки смерти від голоду в Білгороді, в притулкові Червоного Хреста. В Білгороді був виданий наказ про реєстрацію на 15. вересня всіх Росіян. Державна допомога, яка видавалась біженцям з 1-го вересня, дуже обнижена.

ТЕЛЄГРАМИ.

Перемиря між Грецією і Туреччиною.

Льондон (ПАТ.) ТК. З Царгорода звідомляють, що між Грецією і Туреччиною заключено перемиря, що обовязуватиме від неділі в полудне. Нар. Збори в Ангорі уповажнили Кемаля Пашу здержати неприятельську акцію на всіх фронтах.

Протест Кемаля проти бльокади.

Льондон (ПАТ) Авас. Одержано тут нині ноту, в котрій Кемаль паша енергічно протестує проти англійської бльокади Дарданелів і Босфору.

Протест совітів проти замкнення Дарданелів.

Відень (ПАТ) „Н. фр. Пр." з Льондону: Англійське правительство одержало нову ноту від совітського правительства, в котрій вдруге протестує проти замкнення Дарданелів для торговельних кораблів. Отворення переїзду для сов. Росії дуже важне, бо це виможливить приїзд торговельних англійських кораблів і инших держав, котрі везуть товари для Росії.

Конференція в Мудані.

Льондон (ПАТ). В тутешніх дипльоматичних кругах зачувати, що сьогоднішню конференцію попередить розмова між представниками Англії й Туреччини в справі усунення конфлікту з приводу Дарданелів. Опісля буде отворена конференція, котра займеться спірною справою.

Представники Греції на конференцію.

Атени (ПАТ.) Ген. Мазаракі і полк. Саріяніс будуть представниками Греції на конференції в Мудані.

Англія визнає нового грецького короля.

Атени (ПАТ.) Англійський повновласний міністер заявив Кальогеропульосови, що Англія задумує визнати формально короля Юрія.

Уступлення грецьких військ.

Відень (ПАТ.) „Н. фр. Пр." з Льондона: Зачувати, що грецькі війська покинули Чанак, подібно як і ціле морське побережжя. Згідно з офіціяльними звідомленнями, турецькі війська є кілька миль від англійських військ.

Становище Англії.

Льондон (ПАТ.) Лорд Керзон повідомив французького амбасадора в Льондоні, що ген. Герінгтен одержав від свого правительства вказівки, щоби в справі опорожнення Тракії з грецьких військ зайняв становище згідне з становищем французького й італійського генерала.

Америка і справа Бл. Сходу.

Вашінгтон. (ПАТ). Авас. Правительство Зєд. Держав одержує численні пропозиції військової інтервенції на Сході. Пропозиції ці остають без успіху. Один з визначних військових американських мужів заявив, що найліпшим засобом, що ним розпоряджає Америка, наскільки йде про поміч у вишуканню мирної розвязки справи, є моральний вплив. Американський нарід не згодився би на ніяку висилку військ на Схід. Америка обмежиться дальше до охорони своїх власних інтересів.

Відповідь Ангори.

Ангора (ПАТ) Авас. Кемалістичне правительство устало основу відповіди на ноту союзних держав. Народні Збори затвердили її однодушно.

Заходи Венізельоса.

Льондон (ПАТ.) Авас. Венізельос конферував з льордом Керзоном, опісля веч. виїхав до Парижа. Сьогодні Венізельос відвідав Поанкаре. Завтра верне до Льондона.

Криза грецького кабінету.

Атени (ПАТ.) Авас. Заіміс не прийняв предкладаного йому становища през. міністрів, виправдуючися слабим станом здоровля.

Поворот Чічеріна.

Варшава (ПАТ.) „Кур. В." доносить: Сов. комісар закорд. справ Чічерін відвідав нині на прощання мін. закорд. справ Нарутовіча. Чічерін нині веч. відїздить до Москви.

Обовязкова військова служба в Росії.

Льондон (ПАТ) Тел. ком. По донесенням з Москви всеросійський комуністичний виконком рішив завести обовязкову службу для всіх горожан між 20 і 40 роком життя. Час військової служби в піхоті й артилерії означено на 18 місяців, у инших формаціях на 30 місяців, у маринарці на 4 і пів року.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Останнє число „Діла" сконфісковане за деякі місця вступної статті і за нотатку „Голодівка".

— **Де була поліція?** Львівська поліція вже має свою добру славу: вона являється там, де її не потрібно, вона заглядає до кождого українського дому в ту пору, як бандити гуляють по місті, нападаючи на безборонних. Наприклад дня 2. жовтня на бенедиктинській площі напали бандити вечером на Володислава Голіновського і побивши його до непритомности ограбили у нього золотий годинник і 12 тисяч мп. Тої самої ночі, ті самі бандити ограбили при вул. Руській Івана Гохмановича. День перед тим в городі Костюшка найдено тяжко раненого Йосифа Рафальського, котрого очевидно побили бандити. Поліції тут не було. Вона займається чим иншим.

— **Інформації бруковоі польської преси.** На днях брукова польська преса жадібна і голодна на сензацію, помістила цілосторінкові новинки про найдення людської окровавленої руки на площі Домбровского. „Wiek Nowy" і „Gaz. Codzienna" додумувалися, що ця рука походить з трупа якоїсь дівчини, котру львівський Ляндрі замордував. Сьогодні виявилося, що це не була рука людини, а медвежа лапа, яку згубив один випихач звірят і зоольог. А брукова преса наробила стільки шуму!

— **Процес проти Федака** як доносить польська преса, зачнеться дня 24., а не 23. жовтня. Розправою проводитиме надрадник Маєр, склад трибуналу буде той, який оголошено попереднього разу. Так говорить польська преса, а приватні вісти говорятьщось иншого. Поживемо, побачимо.

— **Однорічний курс торговельний.** Звертаємо увагу нашої молоді, що покінчила середні школи на оповістку Торговельної Школи тов. „Просвіта" у Львові про отворення однорічного курсу торговельного. На курсі тім подаються ті предмети, що на курсі для абітурієнтів, науку ведуть теоретично і практично підготовані учительські сили, тож минувшого року курс тішився такою фреквенцією, що треба було отворити два відділи. Наука на курсі відбувається в пополудневих годинах, тож можуть з неї користати також особи деинде заняті.

— **Чи львівський університет є польський?** Дня 1. жовтня у львівській салі „Сокола" відбулося віче польської студентської молоді, яка затривожена поважною перевагою жидівського елементу в університеті зібралась обміркувати пляни антисемітської акції. Віче відкрив Здзіслав Шталь, промовляв д-р Гломбінські та инші. В рефераті Г. Шайрінга була поміщена цікава статистика львівського університету. Статистика виказала, що Жиди на університеті творять більшість. Наприклад на фільософічному відділі минулого року було 659 Поляків, а 717 Жидів, на медичному відділі зголосилось 110 Поляків і 400 Жидів. В резолюції польське студенство домагається обмеження приняття Жидів на університет аж до 11 прц. Запало кілька ухвал, що мають на меті поборювання Жидів. Ціле віче мало виразний антижидівський характер. Підносилися закиди, що Жиди є ворогами Польщі, що вони ведуть антидержавну акцію у Східній Галичині і закордоном і що жидівська преса як н. п. „Хвіля" стремить до обниження авторітету польського уряду (?) на кресах. Д-р Гломбінські у промові зазначив, що „кресове" університети у Львові і Вильні мусять бути твердинями польськости на Сході. Промову Гломбінского витала шовіністична молодіж оплесками. Цілий перебіг віча, статистика студентства і розпучливі крики провідників студентства виявили наглядно, що Поляки мимо всіх зусиль не в силі заповнити університету своїм елементом не тому, що Жиди заливають університет, як це говорено підчас дискусії, а просто тому, що у Східній Галичині польська скромна меншість не може доставити бажаної кількости студентів. Обмеження доступу Жидам на університет доказує, що Польща в тому напрямку іде слідами царської Росії, яка топтала права національних меншостей і замикала молодіжи шлях до світла і науки.

— **Смерть Тадеуша Міціньского.** Від чотирох літ між польськими літературними кругами кружляли нествердженi чутки про смерть визначного поета Тадеуша Міціньского. На днях чутки про його трагічну смерть потвердилися. Міціньський згинув 1918 р. в околиці села Чирикова, могилівського повіту на Білоруси, де його замордували білоруські селяне, не дозволивши навіть родині похоронити його тіло на цвинтарі. Міціньскі народився 1873 р. в Лодзі. Був визначним представником літературних новаторів, модерністів і збогатив польське письменство цінними творами в поезії і прозі. Свого часу редагував літературний орган „Chimera". Богато його поетичних тво-

рів залишилось в рукописах в Москві, де перебував довший час.

— **Шекспір чи Бекон?** Від кількох літ виринає між знатоками англійської літератури підозріння, що Шекспір не є автором драм, які приписувано йому і що всі ті драми є плодами пера Франціска Бекона, який перевисшав Шекспіра освітою і культурою. На тему авторства тих драм вивязувалась нераз палка полеміка. І ось недавно англійська преса опублікувала сензаційне відкриття: В одній бібліотеці найдено криптограф із автобіографією Бекона, в якому він признається до авторства драм, що носили імя Шекспіра. Бекон був сином королевої Єлисавети. Батьком Бекона був любовник королевої Лєстер. Тому, що драматична творчість і театр були в ту пору в погорді, Бекон не хотів признаватися до авторства і зрезигнував із своєї літературної слави на користь бідного, малоосвіченого артиста, сина купця — Шекспіра. Це відкриття викликало в Англії велику сензацію, а учені історики літератури видали тепер кілька студій, що кидають нове світло на всі драми Бекона чи Шекспіра.

— **Обмеження приїзду до Німеччини.** Німецький уряд видав строгий розпорядок, силою якого обмежується віїзд до Німеччини. Німецькі консуляти у всіх державах дістали наказ на уділення віз як найменшій кількости осіб з приміненням всіх засобів обережности. Чужинці мусять виказатися точними документами і вказати ціль подорожі.

— **Еміґрація до Америки припинена.** Супроти того, що норма еміґрації з Польщі і Східної Галичини виповнена, з днем 1. жовтня видавання пашпортів до Америки припинено.

— **Із хроніки злочинів.** У варшавському трибуналі відбувається розправа проти Александра Снопкевіча, котрий ограбив жидівську родину в селі Лави, вимордувавши всіх її членів. Після сповнення злочину Снопкевіч підпалив дім враз із своїми помордованими жертвами. Снопкевіча і його товариша Белю засуджено на 12 літ вязниці.

— **Підкинена дитина.** При вул. Гловіньского під вікном лічниці найдено підкинену дитину мужеського полу. Дитя було завинене у пеленках. Заки прибули лікарі, дитина померла.

— **Нова литовська валюта.** Литовський уряд задумав зреформувати свою валюту. Одиницею тої валюти буде один „Літ", який є двайцятою частиною американського доляра. Уряднича платня буде почислена в долярах, а виплачена в „літах" по біржевому курсі. На протязі чотирох місяців ще курсуватимуть німецькі марки, так звані „Ostrubel".

— **Варшавська преса дорожіє.** З днем 1. жовтня варшавські газети подорожіли із 60 на 100 і зі 100 на 140 мп.

— **Убийники Ратенава перед судом.** Дня 3 жовтня в Берліні розпочинається судова розправа проти убийників міністра Ратенава. Цей процес будить велике зацікавлення в цілій Німеччині. Розправа буде явна.

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте умістити на сторінках Вашого хвального часопису таку мою заяву.

В І-му томі випущеної недавно видавництвом „Українське Слово" в Берліні моєї книги „Славянський Світ" уміщено на самім початку передмову „Від Видавництва". Однак я заявляю, що ця передмова уміщена в книзі не тільки без порозуміння зі мною, як автором цілої книги, але в суперечь мойому виразному бажанню.

З правдивою повагою
Дмитро Дорошенко.

Рух в українських товариствах.

Товариство „Зоря".

На звичайних Загальних Зборах Товариства українських ремісників і промисловців „Зоря" у Львові, які відбулися дня 17. вересня ц. р., вибрано слідуючий виділ: голова Сидорчак Юрко; члени виділу: Яримович Іван, Білавецький Андрій, Коновка Дмитро, Кліщ Михайло, Стефанівський Іван, Абрагамовський Роман, Дуфанець Андрій, Ярема Петро; заступники: Станько Петро, Буя Осип, Гевак Стефан; контр. комісія: Пащак Онуфрій, Панас Олекса, Мусій Іван. — Товариство міститься у власнім домі при вул. Вірменській ч. 25; льокаль Т-ва відчинений кождого дня вечером, а в неділі і свята цілий день.

З Сокола Батька.

Ч. 93/Орг.

Взивається по раз другий руханкові філії Сокола Батька, котрі до нинішного дня не прислали своїх звітів з діяльности і відnови Товариства, щоби безпроволочно це вчинили.

Гаразд! *Організаційна Секція Сокола Батька, Львів Руська 20.*

† Посмертні згадки.

Юліян Кобилянський. З Черновець наспіла сумна вістка: після довгої, тяжкої недуги упокоївся в 63 році життя професор Юліян Кобилянський, один з найповажніших громадян Буковинської України, заслужений педагог, перекладчик з клясичних мов і автор латинсько-українського і грецько-українського словаря.

Покійник—рідний брат славної письменниці Ольги Кобилянської — не належав до боєвих натур. В політичнім життю не брав ніякої участи. Це була скупчена в собі індивідуальність, яка щасливою почувалася за муравлиною працею кабінетного вченого. Покійник—це одна з тих поранкових душ, які з такою насолодою малювала велика буковинська письменниця, сестра покійного Юліяна.

Був першорядним знавцем клясичних мов і прекрасним педагогом. Серед черновецької громади особа „Грека" (популярне прізвище проф. Юліяна) була загально любленою і всіма поважаною.

Покійник полишив по собі в рукописах грецько-український словар і багато перекладів з клясичних мов.

Смерть професора Юліяна — тяжкий удар для нашої Письменниці. До речі — не перший в її сімї підчас воєнного лихоліття. В цім горю співчуває їй усе українське громадянство.

ЖЕРТВИ

Рідна Школа:

На „Рідну Школу" прислали чеками в марках польських в серпни 1922. по 600: М. Наняк, І. Білик, по 700: о. А. Брановський, Гнида і Татух, по 800: І. Гупало, М. Ганчарик, по 1000: І. Сияк, С. Ващук, о. А. Миколаєвич, А. Лебіщак, Т. Залеський, о. Н. Макар, о. М. Клюк, д-р М. Король, о. И. Проць, М. Воробець, д-р М. Рожанковський, А. Юревич, В. Скрипчук, Т. Телішевський, Т. Грицей, Н. Левицький, А. Филипович, І. Тимчук, д-р М. Яремкевич, д-р Т. Соневицький, І. Чиж, О. Затик, о І. Сеньківський, о. П. Бачинський, Л. Січинський, Г. Кісь, Уряд парох. Задницшівка, І. Скоробогата, В. Дяків, о. З. Кузьмович, І. Бабуняк, І. Пилипчук, В. Михалевич, Ю. Мізь, Ю. Варивода, о. В. Пришляк, Ю. Гумінілович, д-р М. Мулькевич, М. Витвицька, о. А. Хтей, Е. Обертанцева, Е. Грубська, д-р А. Жуковський, інж. О. Котис, о. О. Гавришо, С. Янович, о. М. Ковальчик, О. Луцький, о. В. Матюк, О. Держкова, Ф. Білозор, о. П. Лящук, о. С. Подляшевський, Т. Татарський, Д. Малицький, В. Шевців, А. Сумик, С. Григорців, о. І. Коцик, З. Якубів і тов., о. Андрухів, о. Т. Чубатий, Д. Легкун, д-р І. Кос, о. А. Осадца, д-р О. Чорненко, К. Бірецький, Д. і М. Стельмахи, І. Решитар, о. С. Онишкевич, о. М. Щуровський зб., О. Мостова, о. Т. Савойка, о. Д. Панасевич, о. В. Андрухів, М. Куричек, зб. гром. Стриганці, А. Прухницький, І. Ганас, о. С. Колодій, о. М. Дроздовський, д-р С. Мудрецький, І. Паламар, П. Щухевич, о. М. Коритко, о. М. Бровко, по 1500: Ю. Популях, Л. Зубач, Т. Сеник, д-р О. Навроцький, о. Вергун, о. С. Кушик, чит. „Просвіти" Княже, о. Т. Бордуляк, М. Шаварин, В. Кушнірович, о. І. Коцюба, по 2000: о. І. Яворський, д-р В. Вербенець, д-р І. Боцюрків, А. Вовк, о. П. Стукач, д-р А. Стронціцкий, о. П. Штокалко, о. В. Венгринович, о. И. Карванович, М. і О. Мочульські, Г. Лисинецький, О. Остапчук, о. І. Ганкевич, о. Е. Качмарський, по 3000: Г. Мигаль, Г. Гуловський, о. А. Лебедович, І. Гулайчук, Л. Посацький, по 3500: д-р С. Мудрецький, о. М. Ваврик, по 4000: В. Левицький, І. Ратич, по 5000: М. Стахурський, М. Ліськевич, о. К. Степович, Д. Савчук 12.000, І. Фута 2000, А. Старецький 2000, М. Фірманюк 2000, М. П. і С. Івашків по 100, Оріховський 200, С. Батюк 1000, І. Дуткевич 500, О. Васьків 9000, І. Гуменяк 7000, Кр. У. П. Т. Жовква 10.000, о. І. Рогузинський 10.200, „Сп. Торговля" Денисів 520, П. Ковальчук 265, о. Ю. Левицький 250, о. І. Жарський 218·77, Окр. В д. В. П. У. Підгайці 13.355, Кр. У. П. Т. Богородчани 38.480, К. Рогозинський 18.000, інж. Безпалко 11.400, зб. гром. Панасівка 8965, Г. Бобешко 5660, Е. Малкович зб. 6240, А. Козак 6700, Уряд парох. Іспас зб 6650, чит. „Просвіти" Струсів 5830, С. Григорців 9110, чит. „Просвіти" Борислав 9800, о. Ю. Левицький зб. 12.650, О. Пасіка зб. 8130, о. Е Цегельський зб. 4370, о. І. Чорнодоля 3170, А. Проскурницький 1030, о. А. Боднар 2100, М. Максимович 2700, М. Козак 2900, о. І. Садовський 2648, В. П. У. ст. Самбір 2110, М. Літинська 2710, І. Вітрак 2308, С. Тимкевич 3400, І. Дурдела 2200, зб. гром. Парище 2400, М. Бандрівський 2812, І. Андрійович 2400, о. Р. Фіцалович 2800, Сп. Торговельна Краковець 134, О. Козловський 250, М. Янцур 5400, О. Остапчук 1600, о. Лещук 1325, о. Ю. Герасимович 1750, М. Марцюківна 1120, Кр. У. П. Т. Збараж 20.000, Кр. „Рідна Школа" Щирець 9500, О. Кравс 6000, В. Кошак 9500, І. Вовк 3500.

Голодній Україні.

На вкл. кн. 13.380 „Дністер" зложили від 1. липня до 31. липня о. Вол. Солоцький Ляшки шлях. 25.000, о. Теодор Цегельський Струсів 24.740, збірка в церкві Руда 24.570, М. Вільчинський Жукотин 24.500, о. Вол. Скоробогатий Ножнів зб 24.000, о. В. Григорчук Рожнів 24.000, В. Дяків Немирів 23.970, А. Липка Рожиска 23.850, д-р І Хичій Делятин 23.824, Ур. парох. Дорохів 23.200, збірка в Хоросні старім 23.100, Стефа Котовська Рава Руська 23.000, Ур. парох. Ярмаківка 23.000, Служба „Дністер" 22.910, о. С. Мохнацький Теребовля 22.500, о. В. Жук зб. з церк. Жужіль 22.320, А. Волянськи Криворович 22.225, Збірка в Жиравці 22.000, Учительство Льв. пов. на сходин. 21.500, збірка в церкві Чижиків 21.000, Б. Охримович Завадів 20.470, Ур. парох. в Циганах 20.016, о. А. Рудницький Богородчани зб. 20.000, Верков Згора 20.000, Ст. Котовська Рава Руська 19.600, о. Сев. Бараник Жовква 19.016, Ур. пар. Ключів 19.000, Петро Федак Нижанков. 19.000, о. І. Шарко Журани 18.800, о. В. Вергун Соколівці 18.500, о. Падох церк. зб. Мокротин 18.002·50, Ур. пар. в Церковній 18.000, Т. Ковальчук Томашівці 17.390, Ст. Томків Деренівка 17.300, збірка з Залізцях старих 17.120, о. Кипріян Стащишин Опільськ. зб. 17.000, о. П. Гарух в Незвнанові 16.840, збірка в Ропчицях 16.500, о. Стах. Охримович Мечинші 16.400, Ст. Котовська Рава Руська 16.600, Стов. „Поміч" Войнилів 15.880, о. І. Пелех Сілець 15.500, о. І. Коранович Стоянів 15.500, о. П. Кучаба Чорний Острів 15.400, Ур. пар. Тухоля 15.000, о. Білінський пар. Монастириска 15.000, М. Каролюк Долина з ст. Союза 15.000, Прокіп Захарія Попельник 14.940, збірка в церкві Кунашів 14.361, Уряд пар. Вовків 14.147, Збірка в церк. Страдче 14.000, о. І. Іванчук Товсте 14.000, д-р Банах Надвірна 14.000, д-р М. Західний Козова 14.000, П. Вальчик Ляшки яв. зб. 13.910, И. Сілецький Стрий (шк. діт.) 13.865, І. Дмитрик Земниця 13.700, Громада Колодинце 13.100, збірка в Гусятичах і Павлина Мих. 13.000, о. А. Сосенко в Олієві 13.000, В. Дідух Русів 12.500, Уряд пар. в Ожидові 12.400, о. І. Лебедович Бірча 12.200, С. Горохомин 12.000, о. І. Піньковський Вибудів зб. 12.000, о. О. Кобрин в Добромилі 11.976.50, о. Ю. Рудкевич Лешків 11.620, Брац. Церкви в Бережанах 11.505, Агенція Камінка В. Середа 11.500, о. І. Петрик Горчаковичі 11.500, І. Фалевич Голосків 11.500, о. Ю. Фіцалович Контузів 11.300, Ур. пар. Гладищів 11.000, Громада Ценева і Козова 11.000, Громада Сновичі 10.570, збірка в церк. в Краснім 10.500, о. І. Величко Постолівка 10.500, Громада Рудно 10.050, о. В. Кутнів Вербів 10.100, по 10.000 мп.: о. Осип Лозинський Воля пекл., Церков в Романові, Комітет Гнила, П. Микитин за гром. Надвірна, Олена Гапкова, о. П. Шарковський Надорожно, Уряд парох. Бевців, о. Сильв. Калиневич Буск, Тов. „Надія" Купчинці, о. М. Дигдалович Сінява, д-р Вербель Калуш, о. Гриневецький, Нач. громади Постолів, о. І. Давидович Брасків, Парохія Будилів, Гр. Гохабурда Звіголь, о. П. Козіневський Нивиці, Церк. і парох. Рожейовський Ліски і Новосілка. Село Мичищів 9730, В. Литвин Тухолька 9600, А. Вихонський Гребенів 9500, о. Хрущ зб. в Шаломановах 9286, по 9000: Грек. кат. парох. ур. Дрогобуже, о. Бачинський Машковичі, о. В. Жук Жужіль 8645, Тов. „Сила" Львів 8445, о. В. Андрухів Ляшки 8500.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ПОДЯКА.

Високоповажаному Панови Д-рови МИРОНОВИ ВАХНЯНИНОВИ за батьківську і безінтересовну лікарську опіку, яку оказував в часі довготревалої недуги нашої найдорощої матери, отсею дорогою щире „Спасибі".

Родина ЯМІНСЬКИХ.

814а 1—1

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Кредитова кріза і недостача грошей.

На цю тему принесла „Н. Фр. Прессе" простору статтю Р. Броха, віцепрезидента віденського Verkehrsbank-у. З огляду на актуальність теми подаємо її з деякими скороченнями:

Навіть у нормальних часах кожній звижковій конюнктурі товаришать звижкові ціни на крам, що раз більші заробітні платні та що раз більша недостача грошей. Завжди так бувало, що решті врешт грошевий ринок не міг одповісти збільшеним вимогам і ця неможливість ставила межі високій конюнктурі та примушувала її до повороту і знижки.

Хоча конюнктура найшла пр. в Австрії і Німеччині перш усього найсильніший спротив з боку упадку валюти, а проте вона не може ухилитись від тих вічних законів, які визначають звижкову і знижкову тенденцію у господарському розвитку. Як що політичні та соціяльні потрясення мають тимчасовий вплив на шлях, яким іде господарський розвиток, то всеж таки тільки грошевий ринок є регулятором господарського розвитку. Конюнктура може йти вгору тільки так довго, поки грошевий ринок є у силі її наздігнати. Коли приходить час, що грошеві відносини вже не доростають до вимог продукції, тоді й конюнктура мусить розпочати відворот.

Такий психольогічний момент мабуть саме і прийшов тепер в Австрії. Почувають його замітно не лише підприємці, на яких тяжить обовязок добувати для підприємств в що-раз більшими трудноцами необхідні засоби, але безперечно відчувають його також широкі маси робітників і урядовців, які є на службі краєвої продукції. Обі сторони прийшли до переконання, що кошти продукції дійшли через нагальний зріст заробітних платень і всіх инших видатків підприємства до такої висоти, що споживач вже не в силі нести їх. Звідси виплиають трудноці в збуті та спинення грошевого обороту. Цін вже не визначує приватна калькуляція коштів продуцента, але більш або менш настирлива потреба капіталу. Коли пр. ціни обуви дійдуть до такої висоти, що стають недоступними для консумента, тоді фабрика черевиків мусить зменшити продукцію та припинити нові закупи сирого матеріялу. І дальшим наслідком такого повільного збуту являється велика знижка цін на шкурному ринку. Раптові скоки цін є ознакою дезоріентації та непевности ринку, та передусім свідомости, що на найблищий період часу не треба рахувати на підвижку цін. Серед таких відносин однаково торгівля як і споживач проявляють велику стриманість, так що нічого дивуватися, коли наслідком таких відносин є таки ослаблення продукції і зріст безробіття. Ослаблення того рода, що воно може привести до повного припинення даних підприємств, як що швидко не вдалось би прирівняти кошти продукції до можливости збуту.

Боротьба за індекс набирає серед таких відносин особливого значіння. Знаменним приміром може сюди служити господарське життя Чехословаччини, де прийшло було до великого обмеження продукції а то й застанови цілих підприємств; кількість безробітних зросла була до жахливих розмірів, поки не назріла свідомість що й заробітні платні і нагороди мусять зійти до такого рівня, який уможливив би зберегти збут і продукцію.

Взаємини поміж з працедавцями і робітниками ускладнені трудноцами збуту, є найважнішим питанням внутрішнього політичного становища країни, яка переживає подібну господарську кризу.

Отже, як сказано, кульмінаційною точкою конюнктури сходиться одночасно кульмінаційна точка недостачі грошей. Так, як слідком за цим ідуть трудноці у добуванню кредитів, так само за конюнктурою послідує врешті полекша що до недостачі гроша Але кредитова кріза зберігає ще деякий час свою гострість, ба навіть буває гіршою, поки конюнктура вже вступила у першу стадію свого поворотного шляху.

З одного боку не можна за одним махом припинити підприємств, з другого боку треба для засобів, які примінюється у фабрикації, довшого часу, часто довгих місяців, поки не повернуться прибутки з розпродажі. Підчас коли гостра потреба засобів для підприємств завжди ще більшає наслідком високих індексових чисел, то зменшуються вже трудноці у добуванню сирівців. З огляду на можливість звороту тенденції виявляється деяка стриманість в закупах сирівців і допоміжних матеріялів та бажання сперсшу передати до обробітки тії матеріяли, які вже є на складі, щоби бути сяк так забезпеченим перед втратами у припасах на випадок подешевіння цін. Також слабший стан девіз є у певному звязку з цією стриманістю продукції. По вірі того, як зужитковується припаси, освободжується капітал, який лежав у них, і таким робом в звязку зі знижковою конюнктурою наступає обниження процентової стопи, як це ми можемо завважати на приміри Чехословаччини або західних держав. Це є стара максима, оперта на досвіді, що щораз більші інтереси ведуть до щораз більшої недостачі гроша, за те вділ спадаючий розвиток господарства приводить до що-раз живійщого обороту гроша.

Ото зменшення трудноців в отриманню кредитів находить тріву підставу в свідомости, що з огляду на можливість звороту тенденції зайшла би велика небезпека, коли б і на далі вкладати в калькуляцію політики припасів обезцінення гроша. Промисл повинен сам у власному інтересі ціною зречення грошевих зисків і користей своїх підприємств знизити свої кредити. Події у Чехослов. можуть творити перестерігаючий примір; позичені кредити у гірших коронах мусять бути повернені тепер у дуже дорогих грошах, дарма, що припаси улягли страшному обезціненню.

Економічна кріза в Чехословакії.

Чехословакія переживає тепер важку економічну крізу, спричинену високим курсом чеської корони. Завдяки обережній та ощадній політиці чеського уряду, головно б. міністра скарбу Расіна, Чехословакія уникнула фатальних наслідків інфляції, а чеська корона є тепер найздоровшою і найдорожшою валютою в середущій Европі. Та не треба думати, що поруч зі звишкою чеської корони піднісся також добробут в чеській державі.

Навпаки, значно понизився і чехословацький уряд бореться усіми способами з економічною крізою. Висока валюта веде чеський промисл до банкроцтва, унеможливлюючи всякий експорт, який перед війною був спрямований до держав, що мають тепер обезцінену валюту. Фабрики замикають свою діяльність, число безробітних зростає і купілеві місцевости пусті.

Ситуація застрюється також з причини нереагування цін на зріст вартости чеської корони на заграничних біржах. Чехословакія уходить сьогодня за одну з найдорожших країв в Европі. Чеські товари годі продати за границею і поволи Чехословакія втратила всі давні ринки збуту.

Унаслідивши в спадщині по австро-угорській монархії 80 прц. її промислу, Чехословакія мусіла експортувати до територій, які давнійше входили в склад габсбурської держави, а всі т. зв. наслідні держави мають сьогодня дуже низьку валюту. Втративши дотеперішні ринки збуту, Чехословакія спробувала навязати торговельні зносини на Сході. Одначе совітські порядки стають на перешкоді нормальній торговлі з заграницею і чеський промисл не може там найти для себе збуту.

Не могучи позбутися випродукуваних виробів, чеські фабриканти почали обмежувати продукцію і звільняти зайвих робітників. Почало ширитися безробіття. Все нові і нові промислові заведення залишали роботу і ситуація ставала все критичнійшою.

Публична опінія почала наклікувати міродайні чинники до якоїсь акції, щоб зарадити лихови. Одні були за тим, що треба штучно обнивити курс корони, щоб отворити промислови дороги для експорту. Инші, маючи перед очима злощасний приклад Австрії, заявились рішучо проти знижування корони. Прихильники низького курсу валюти вказували на те, що лише тим робом можна зарадити катастрофальним наслідкам безробіття і нужді в краю. Прихильники високої валюти доказували, що Чехословакія, маючи низьку валюту, не моглаб купувати за границею потрібні сирівці. При високім її курсі можна також за границею дешевше набувати харчеві продукти і цим робом побороюти в краю дорожнечу. Одначе реальне життя вказує що инше.

Остаточно згодилися на те, що не висота валюти рішає про добробут в краю і поворот до нормальних відносин, але її стабілізація. Доки вартість корони буде хитатись і промисловець не буде сьогодня певний, який її стан буде за тиждень, доти нема бесіди про нормальне економічне життя.

Першим наслідком того погляду було, що почалось приноровлювання внутрішної купної сили чеської корони до її міжнародної вартости. Оскільки корона більше варта, остільки більше треба би за неї дістати. Тому треба обнизити ціни в нутрі краю і всіми способами недопустити до того, щоб Чехословакія була дальше найдорожшою державою в Европі.

Зажадано, щоб уряд взяв цілу акцію в свої руки. І справді уряд, нарадившись з фаховими колами, видав до людности відозву, в якій вказав на конечність зломання економічної крізи і подав ради, що робити!

„Моральна сила народу — каже відозва — мусить пробудитись, а всякий, хто бачить катастрофу паперового багацтва в деяких державах, мусить помагати, щоб і ми не впали в подібну халепу. Уряд приготовляє прелімінар на найблизший рік з найбільшими ощадностями, щоб зменшити податки й уможливити зріст продукції". Дальше уряд накликує всі верстви людности, щоби щадили, де тільки можна, фабрики, щоби свої вироби продавали дешевше, хоч би з деякою стратою, щоб тільки не допустити імпорт із заграниці, а також взиває банки щоб знизили процентову стопу. Крім того уряд рішив означувати ціни предметів щоденної потреби, — пильнувати удержання праці по фабриках, замовити багато артикулів, потрібних на 1923 р., вже тепер приступити до публичних будов як найскорше, обнизити постепенно залізничі і почтові тарифи, і взагалі робити все, що веде до подешевіння".

Відозва уряду не лишилась без успіху. Щодень читається в чеських часописах про подешевіння цього або того товару. В деяких ділянках промислу знишка цін досягає 50 прц.

Видко є надія на дальшу знижку, коли вже говориться про майбутнє відобрання урядникам дорожнечного додатку від Нового року.

Годі опертись виведенню анальогії між господаркою уряду гарно упорядкованої чеської республики, а катастрофальним економічним положенням, в якому опинилась польська держава. Шалений контраст аж надто відомий всякому, кому судилось заживати благодатей польської господарки.

Економічна хроніка

Цукрова кампанія у Польщі.

Загальна продукційність всіх цукрових заводів по загальним підрахункам дасть в цьому році до 30 тисяч вагонів, з яких половина задовольнить потреби внутрішнього споживання, а 15 тисяч вагонів можуть бути призначені для експорту.

Ціни в совітській Росії.

Цукровим трестом встановлені ціни на рафінад в гуртовому продажі в 85 міл. руб. за пуд і 2,220.000 руб. за фунт в продажу в роздріб.

Ціна цукрового піску встановлена в 57,5 міл. за пуд в гуртовому продажу є 1,5 міл. за фунд в продажу в роздріб.

Ціни на ротаційний папір встановлені радою праці й оборони в 10,5 міл. руб. за пуд.

12. вересня в Москві зареєстровано такі ціни: мука житня в 250 тис. пуд, хліб 170 тис. фунт, мука пшенична 21.750 тис. пуд, хліб півбілий 440 тис. фунт, пшоно 14.250 тис. пуд, горох 8.830 тис. пуд, крупа гречана 15.420 тис. пуд, масло сметанкове 1.690 тис. фунт, олій соняшниковий 1.750 тис. фунт, бараболя 2.225 тис. пуд, нафта 150 тис. фунт, чоботи 52 міл., дрова 23 міл. фура.

Курс грошей.

Львів, дня 3. жовтня 1922.

Доляри американські	8.880—8.920
" (1. і 2-ки	8.780—8.820
Доляри канадійські	8.720—8.760
" (1. і 2-ки	8.620—8.660
Марки німецькі	5·35—5·45
" " (сотки)	5·10—5·25
" " (дрібні)	4·90—5·20
Леї румунські	48·25—50·00
" " (дрібні)	47·00—49·00
Корони чеські	265·00—275·00
" " (дрібні)	260·00—270·00
Австрійські тис. нов. ем.	600·00—650·00
" " ст. ем.	1.600·00—1.650·00
" сотки нов. ем.	60·00—65·00
" 50 кор.	40·00—45·00
" 20 кор.	24·00—28·00
" 10 кор.	12·00—14·00
" 1. і 2-ки	0·40—0·50
Рублі 5-сотки	130—160
" сотки	130—160
" 25-ки	110—130
" дрібні	0·80—0·90
" думські 1000-ки	20·00—30·00
" " 250-ки	15·00—20·00
Карбованці	1·00—2·00
Гривні	4·00—7·00
Франки французькі	635·00—665·00
Фунти стерлінгів	38.200·00—38.800·00
Франки швайцарські	1.550·00—1.650·00

Золото.

20 кор.	28.500·00—29.500·00
20 франк.	27.500·00—28.500·00
20 марк. нім.	30.000·00—31.600·00
фунти стерлінгів	34.000·00—34.500·00
10 рубл.	35.000·00—36.000·00
Доляри	8.000·00—8.100·00

Срібло.

Корони австр.	560·00—590·00
5 кор. австр.	3.400·00—3.450·00
Фльорени австр.	1.430·00—1.460·00
Рублі	2.350·00—2.390·00
Копійки	12·00—13·00
Доляри американські	7.500·00—7.600·00
" полов. і ¼	6.500·00—7.000·00
Доляри канадійські	5.000·00—5.200·00
" дрібні	4.500·00—4.600·00
Леї румунські	650·00—600·00

Вже вийшла ЛІТУРҐІКА XVIII. 1—3 **о. проф. Леоніда Лужницького** накладом Українського Педагогічного Тов-а

Головний склад — **КНИГАРНЯ** Ставропигійського Інститута в відналі! **Українського Педагогічного Товариства, Львів, Руська ч. 3.**

Присилайте передплату!

ОПОВІСТКИ.

З приводу іменин з десятиліття пластової діяльности Д-ра Олександра Тисовського зложили Пластуни і Пластунки львівського пл. Коша 53.000 мп. Пластунки XII. пл. Полка ім. кн. Романової 18.000 мп. на убогу молодїж, а Пластунки XXIII. пл. полка ім. Г. Барвінок 6.000 мп. на Рідну Школу. 797 2-2

Vivant sequentes! На „Рідну Школу“ зложив п. Волод. Давидович ст. техн. 20.000 мп. за що щиру подяку складає Головна Управа УПТ. IX. 1—1

Вписи на однорічний торговельний курс в Торг. Школі у Львові вул. Коркета приймається тільки до 8. ц. м. Наука гічнеться 10. ц. м. о год. 4. попол. 810 1—3

Дрібні оголошення.

ПОКІЙ окремий при українській інтелігентній родині (евентуально з удержанням) на добрих умовах шукає банковець-кавалер. Дам вугіль. Зголошення до 10 жовтня під „Шимко“ до Адміністрації. 796 2—3

ЧЛЕН редакції „Діла“ просить в української інтелігентної родини одну кімнату. — Адміністр. „Діла“.

МЛИНСЬКЕ каміння, машини, турбіни, трансмісії, паси, ропні мотори, льокомобілі, катри, по конкуренційних цінах поручає „ПІЛЬОТ“ Львів Баторого ч. 4. 1277а) 28—30

ПРАЦЬОВИТИЙ, спокійний, 26-літний мущина (має 6 кл. гімн.) навяже переписку з панночкою до 24 літ, яка допомогла би йому через рік до зложення семинарияльної матури (евент. удержала би на Укр. Господ. Акад. на Чехах або мала би торговельне підприємство). Неанонімні зголошення враз із фотографією надсилати до Адміні. „Діла“ під „Пристійний І.“. Справу трактуєтся поважно. За дискрецію і зворот фотографії ручиться старшинським словом чести. 817 1—1

ВПРАВНИЙ і солідний інструктор глядає лекції з низших клас середних шкіл у Львові за харч і мешкання. Письменні зголошення слати на адресу Олексій Барановський Іванчани п. Збараж. 816 1—1

БРАЦТВО св. Петра й Павла у Львові глядає особи до ведення хору, евентуально дяка. Зголошення в парохії вул. Личаківська 82. 795 2—3

ІНСТРУКТОРА для двох моїх синів з II. і III. кл. гімн. прийму сейчас по умовним услівям. — Петро Смаль, канд. нотар. в Лопатині. 809 2—2

КОНЦІПЕНТ з початкуючою практикою глядає посади у адвоката. Зголошення з условями до адміністрації під „Канцелярія“. 835 2—3

РОЗУМІЮЧАСЯ добре на веденю більшого домашнього господарства у священика на селі, енергічна а лагідної вдачі інтелігентна женщина, потрібна на довший час. Зголошення, слати Руська Щадниця, Перемишль „Посада“. 800 2—2

ПРОСИТЬСЯ всіх, хто знав би щонебудь про ПЕТРА ВАВРИЩИНА зі Мшанця пов. Гусятин, який в 1919 р. відступив за Збруч правдоподібно з 12 бригадою Гал. Армії, буде ласкавий повідомити Анну Вавришин, Мшанець п. Теребовля. 771 4—5

В ПРОВІНЦІОНАЛЬНІМ МІСТІ до відступлення лікарська практика разом з мешканням евентуально й з лікарським урядженням. Інформації у д-ра Суссмана Бурштин. 780 3—3

ПОШУКУЄТЬСЯ сейчас вправної інструкторки або інструктора до двох учениць з VI. кл. гімн.-реаль. Услівя листовно. Уряд парохіяльний Чирна почта Ситкинця. 781 3—4

КУПЛЮ комплетний білярд в добрім стані. Близші інформації письменно до Миколи Петрицького в Копичинцях. 780 3—3

СПІЛЬНИКА з капіталом коло 6 міліонів мп. для поширення фабрики туток і папероів, яка є в руху, пошукується. — Зголошення слати до 10. жовтня н. р. на руки директора Осипа Ковальського в Тернополі (Повітове Товариство Кредитове). 774 3—3

ЕНЕРГІЧНОГО і підприємчивого ткача пошукує перша механічна ткальня „Волокно“ в Гребенім. Хто схотів би обняти посаду управителя ткальні в Гребенім, зголоситься особисто для переговорів в Торговельнім відділі кооп. „Волокно“ в Раві руській вул. Варшавська (біля церкви). 799 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Адвокат і оборонець в карних справах
Д-р Степан Баран
веде адвокатську канцелярію
В ТЕРНОПОЛІ, вул. 3. МАЯ ч. 5.
(готель Адлера, побіч Нар. Торговлі). 67 17-?

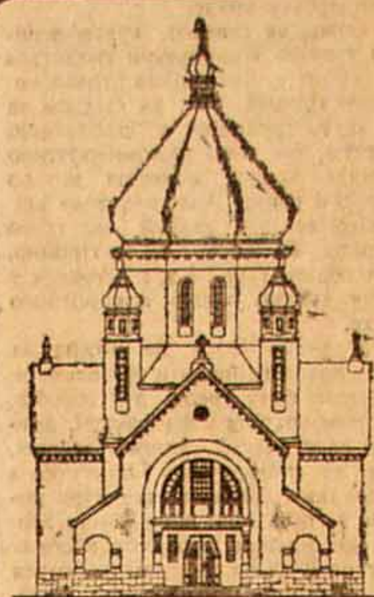
ІНЖИНЕР-АРХІТЕКТ
ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ
правно упов. будівничий
Львів, вул. Садова бічна Потоцького,
Калуш, вул. Долинська.
Церкви, шкільні і промислові будинки проектує і будує. Виробляє позички на відбудову в держ. банку. 775 3—3

ЗАЯВА.

Супроти цего, що п. Володимир Давидович зложив на мою пропозицію квоту **20.000 мп.** на „Рідну Школу“, уважаю його зглядом мене цілком зрегабілітованим.
Львів, 3. жовтня 1922.
Микола Омелян Галушка.

Читальня „Просвіти“ в Клепарові
815 уладжує 1—1
в суботу 7. жовтня ц. р.
заходом забавового кружка у власній домівці
ВЕЛИКИЙ ОСІННИЙ РАУТ
Початок о годині 9-ій вечером.
Вступ за запрошеннями.

Перше Американське **ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ** **І. Вайнґартена** Дент.-техніка, орд. від 9—6 **в Станиславові**, вул. Липова 12. — Телефон 518. II.
ВИКОНУЄ: американські корони і містки, найідеальніші штучні зуби, без гумового піднебіння — ЩОКИ без пер спіральних а лишень при помочи тиснення воздуха дуже добре тримаються, при кусанню і бесіді зовсім не перешкаджають. Виривання зубів без болю при помочи „Andrenal-ю“. — Гостям з провінції і в наглих случаях виконується роботу протягом одного дня. Урядникам дається 20% знижки.

ЦЕРКВИ
будинки, млини, доми, фабрики, камениці і т. д XVI. 9—20
проектує і будує — а також достарчає увесь потрібний
БУДІВЕЛЬНИЙ МАТЕРІЯЛ
„УБУС“
(Український Будівельний Союз)
ЛЬВІВ. вул. Осолінських ч. 6.

КОНКУРС.

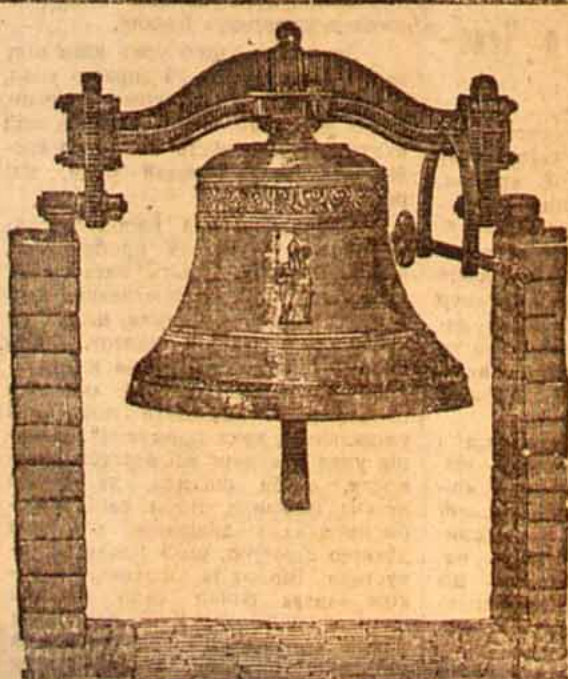
Головна Управа Українського Педагогічного Тов-а оголошує отсим конкурс на інспектора всенародніх шкіл УПТ. Вимаганий виділовий або професорський іспит і педагогічний досвід. Подання заосмотрені документами і точним описом життя належить вносити до Головної Управи УПТ. до дня 20. жовтня н. р. Платня і дієти після умови. IX. 2—5

Позір купці і сільські крамниці!
— Набувайте всі ґалянтерійні товарі — в ГУРТІВНІМ СКЛАДІ
Н. і А. ПРЕЙСС
у ЛЬВОВІ, ПАСАЖ ФЕЛЛЕРІВ 4.
818 Вхід з вул. Леґіонів ч. 35. 1—3

КАПУСТУ в головах, цибулю, чисноп і иншу огородовину найрадше ваґоново закупить 643а 6-10
САДІВНИЧО-ОГОРОДНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ
Л. Терпиляка, Залуква-Галич.

БІЛЛЯ ГОТОВЕ
і на замовлення після міри
в красвій фабриці білля
ШИМОНА РАДА
Львів, Словацького 2.
Зефіри, полотна в найліпшій якости та по дешевих цінах. XXIV. 9-10

КІНОТЕАТРИ
КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА
висвітлюють від вторка 3. жовтня 1922 р. **СЕРІЮ III.** найславніщого фільмового архитвору американської фабрики, на підставі Даниїла Дефо п. з.:
„РОБІНЗОН КРУЗО“
прекрасна драма на 6 великих дій п. з.: **Бунт моряків.**

Багато листів з подякою!
НАЙЛІПШІ ДЗВОНИ
з передвоєнного матеріялу
достарчає під ґарантією 362 11—20
„Ризниця“
ТОВАРИСТВО ЗАР. З ОБМ. ПОР.
В САМБОРІ
ДЗВОНИ ДОСТАРЧАЄ В ПРОТЯГУ 1 МІСЯЦЯ.
ВСІ ІНФОРМАЦІЇ ДАЄ ВІДВОРОТНОЮ ПОЧТОЮ.

За редакцію відповідає Володимир Целевич. З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10